

Heikki Taulu

9.6.2020

Dnro 001/81/2020

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönnä 4.6.2020

HE 87/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

Akava kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen otsikon asiassa.

Kokeiluasetelmasta

Esityksen mukaan "kokeilun tavoitteena on saada tietoa siitä, parantaako kuntapohjainen palveluiden järjestäminen työllisyyden edistämisen vaikuttavuutta ja työllisyysastetta". Käsittelemme mukaan juuri tähän kysymykseen ei kokeiluasetelman puutteellisuudesta johtuen valitettavasti ole mahdollista saada luotettavaa vastausta. Tältä osin käsillä olevassa kokeilussa siis toistetaan aiempien kokeilujen virhe. Ensi vuonna toteutettavassa jatkohaussa vaikeutetaan koeasetelman saavuttamista entisestään ja sen tarpeellisuutta olisikin vielä syytä arvioida kriittisesti.

Pidämmekin työllisyyden kuntakokeilujen pahimpana ongelmana sitä, että niiden perusteella hyvin todennäköisesti ei pystytä tekemään johtopäätöksiä kokeilujen aidoista työllisyysvaikutuksista. Sama ongelma eli kunnollisen vertailuasetelman puute on koskenut myös aikaisemmin toteutettuja työllisyyskokeiluja. Asiaa olisi mahdollista tämän kokeilun yhteydessä korjata esimerkiksi satunnaistamalla kohdejoukkoa siten, että saman kaltaisessa asemassa olevia henkilöitä kuuluisi sekä kokeilun kohderyhmään, että jäisi sen ulkopuolelle. Tällöin aidon vertailuasetelman saaminen kokeiluun osallistuvien sekä sen ulkopuolelle jäävien asiakkaiden kesken olisi mahdollista ja sitä kautta luotettavimman mahdollisen tutkimustiedon saaminen onnistuisi.

Kuntakokeilujen avulla on toki mahdollista saada selville paljon muuta eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön, työllistämistoimenpiteisiin ja palveluprosesseihin liittyvää kehitettävää.

Resursseista

Kokeilukuntiin tulee varmistaa riittävä resursointi ammatinvalinta- ja uraohjauspalveluun. Tällä hetkellä osalla alueista esim. ammatinvalinta- ja uraohjauspalvelujen resursointi on jo nyt liian vähäinen (yhden psykologin varassa) eikä resurssi ole riittävä TE-toimistonkaan

asiakkaiden palveluun. Kokeiluun siirtyvät asiakasryhmät (nuoret, maahanmuuttajat ja tukea tarvitsevat asiakkaat) tarvitsevat usein henkilökohtaista ohjausta kasvokkain ja moniammatillista tukea, mikä edellyttää palveluun riittävää resursointia. Kokeilukunnissa olevien asiakkaiden palvelua ei voi hoitaa esim. TE -hallinnon valtakunnallisen asiakaspalvelukeskuksen palveluilla.

Kohderyhmän asiakkuuksista

Vaikka kokeilussa toteutetaan samoja tehtäviä kuin ennenkin, syntyy kuntakokeilualueiden sekä alueen TE-toimistojen (ns. emotoimisto) välille rajapintoja, jotka lisäävät organisaatioiden ja henkilöstön työmäärää. Vaikka siirtyvät asiakkaat on ryhminä määritelty tarkasti, tapahtuu heidän asioidensa hoitoa kokeilun aikana molemmissa organisaatioissa. Voiko asiakas olla yhtä aikaa useammassa palvelussa? Tämä lisätyö on jäänyt hallituksen esityksessä arvioimatta.

Työnhakija voi joutua kokeilun aikana selvittämään työttömyysturva-asiaansa kolmen viranomaisen kanssa nykyisen kahden sijasta. Palveluprosessien sujuvuuteen ja selkeyteen onkin kiinnitettävä huomiota, varsinkin kun kohdejoukko koostuu pitkälti henkilöistä, jotka tarvitsevat muutenkin enemmän tukea työllistymis- ja asiointiprosessissaan kuin TE-toimistojen vastuulle jäävät ryhmät.

Henkilöstöstä

Kokeiluun siirtyvän henkilöstön asema jää epäselväksi, eikä siirtyvän henkilöstön edustuksen (luottamusmiestoiminta, yhteistoiminta) järjestämiseen kunnassa ole esityksessä kiinnitetty huomiota.

Kuntakokeilujen valmisteluun alueellisesti osallistuvat ELY-keskusten ja TE-toimiston johto yhdessä kuntien kanssa. Näihin yhteisiin työryhmiin, jotka valmistelevat kokeilua alueellisesti ja seuraavat sen toteutumista, tulee nimetä myös henkilöstön edustajat.

TE-toimistojen virkamiehiä siirretään kokeilualueille työskentelemään kokeilukunnan työnjohdon alaisuuteen. Siirto edellyttää siirtyvän virkamiehen ja vastaanottavan kokeilualueen suostumusta. Pirkanmaan TE-toimistossa alkuvuonna tehdyn henkilöstökyselyn perustella 39 % vastaajista (229 vastasi) ilmoitti, ettei halua työskennellä kokeilussa.

Kokeiluhankkeista johtuvat yt-neuvottelut on käytävä siten, että henkilöstöllä on mahdollisuus tietää valinnanmahdollisuudesta ennen suostumustaan ja yt-neuvottelujen yhteydessä käytäviä muutoskeskusteluja. Mikäli näin ei tapahdu, joudutaan todennäköisesti tilanteeseen, jossa työnantaja joutuu määräämään kuntakokeiluun lähtijät, jolloin hallituksen esityksen vapaaehtoisuus ei toteudu.

Heikki Taulu

9.6.2020

Dnro 001/81/2020

Valmistelusta

On valitettavaa, että esityksestä järjestetyn kuulemistilaisuuden palautteesta ei esitykseen ole tehty yhteenvetoa. Tilaisuudessa tuotiin esille seikkoja, joita ei välttämättä enää kirjallisessa lausuntopalautteessa toistettu.

Akava ry:n puolesta

Heikki Taulu
ekonomisti